

Prasideda akcija „Kaminukas“

Kuo žemiau nukrenta termometro stulpelis, tuo sparčiau įsibėgėja šildymo sezonas. Aplinkosaugininkai, kaip ir kasmet, sausio pradžioje pradeda akciją „Kaminukas“.

Jos metu tikrinama, kaip eksploatuojamos katilinės ir įvairaus kuro katilai, koks kuras deginamas. Pasirinktinai tikrinamos ir transporto priemonių remonto dirbtuvės, garažų bendrijos, baldų gamybos ir medžio apdirbimo įmonės, individualių namų rajonai, ar juose nedeginamos atliekos. Aplinkos ministerijos regionų aplinkos apsaugos departamentai (RAAD) šiemet akciją vykdo nuo sausio 6 d. iki vasario 15 d.

Su intensyviu šildymu susijęs oro taršos padidėjimas ypač juntamas miesto individualių namų rajonuose, kurie neprijungti prie miesto centrinio šildymo sistemos, šildymui naudojami kietasis kuras, o neretai ir visa, kas dega ir skleidžia šilumą, t. y. įvairios atliekos, baldų plokščių gamybos liekanos. Pavojingiausias žmonių sveikatai yra smulkios, nematomos kietosios dalelės, kurios nesulaikomos viršutiniuose kvėpavimo takuose ir prasiskverbia į žmogaus organizmą.

Nors šiuo metu oro kokybės tyrimai rodo, kad oro užterštumo lygis šalyje yra žemas arba labai žemas, aplinkosaugininkai pastarosiomis dienomis sulaukia vis daugiau pranešimų apie nemalonus kvapus ir deginamas atliekas, tačiau kol kas tik keletas iš jų pasitvirtino. Pirmename, kad esant žemam oro slėgiui, dūmai iš kaminų paprastai slenka žemai, todėl normalu, kad gali būti jaučiamas ne kiekvienam malonus kvapas.

Aplinkos oro apsaugos įstatymas draudžia deginti atliekas ne jų deginimui skirtuose įrenginiuose. Deginant krosnyse įvairias buitines atliekas, plastikines pakuotes, gumą, užterštą (impregnuotą, padengtą dažais, laku ar klizais) medieną, senus baldus, langų rėmus, dėvėtus drabužius, atidirbtą alyvą draudžiama, toks „kuras“ išskiria daug pavojingusių medžiagų nei degant įprastam kietajam kurui, todėl už draudimų nepaisymą gresia baudos.

Šalyje daugėja gręžinių

Per pastarąjį penketį, Lietuvos geologijos tarnybos prie Aplinkos ministerijos (LGT) duomenimis, šalyje kasmet iškasama vis daugiau gręžinių. Pernai LGT Žemės gelmių registre buvo įregistruoti 1523 nauji gręžiniai – 65 daugiau negu 2015 metais.

Beveik visi 2016-aisiais įregistruoti gręžiniai (1456) skirti gavybos poreikiams. Iš viso Žemės gelmių registre iki š. m. pradžios įregistruoti 35 835 veikiantys gręžiniai.

Daugiausia jų skirti požeminiams vandeniui išgauti.

Nenaudojamus gręžinius būtina likviduoti. Netinkamai įrengti, nelikviduoti ar neprižiūrėti gręžiniai – galimi taršos šaltiniai. Per juos gali būti užterštas požeminis vanduo.

Siekiant apsaugoti eksploatuojamą vandenvietę nuo taršos, aplink gręžinį turi būti nustatoma ūkinę veiklą reglamentuojanti vandenvietės apsaugos zona.

Vykdamas kasybos darbus likviduoti gręžiniai gali tapti kliuviniais. Todėl Valstybinėje geologinės informacijos sistemoje yra duomenys apie visus kada nors įrengtus gavybos ir tiriamuosius gręžinius.

Gręžinių duomenys naudojami sudarant valstybinius geologinius ir hidrogeologinius žemėlapius, nagrinėjant žemės gelmių sandarą.

Nupuoštų kalėdinių eglių surinkimo akcija

Praėjus žiemos šventėms, dauguma gyventojų ieško, kaip tinkamai sutvarkyti nupuoštas Kalėdų egles. Aplinkosaugininkai siūlo keletą alternatyvų.

Viena iš jų – medelius nuvežti į žaliųjų atliekų kompostavimo aikštelės (žaliųjų atliekų kompostavimo aikštelių adresus rasite čia: <http://atliekos.gamta.lt/cms/index?rubricId=525a61d5-b45b-4e88-82e1-3b1e87b1fe43>).

Kita galimybė – sudalyvauti 2017 m. sausio 5–14 d., daugelyje Lietuvos miestų vykšančioje akcijoje „Kalėdinė eglutė – namų šilumai“. Akcijos metu gyventojai raginami nupuoštas egles nuvežti į joms skirtus akcijos lipdukais pažymėtus didelės talpos konteinerius. Šie konteineriai skirti tik eglutėms, todėl kitokias atliekas į juos mesti griežtai draudžiama. Tuo tarpu gyventojams primenama, kad nuo šių metų sausio 1 d. įsigaliojo Administracinių nusižengimų kodeksas, nustatantis baudas ir už netinkamą atliekų tvarkymą. Išmetus

kalėdines egles tam neskirtose vietose, gresia baudos nuo 20 iki 80 Eur.

Privačių miškų savininkams – apie apvaliosios medienos matavimo būdus ir gabenimą

Sausio 25 d. vyks nemokami nuotoliniai mokymai privačių miškų savininkams apie apvaliosios medienos matavimo būdus ir gabenimą. Pradžiai – 14 val. Lektorius – Kauno miškų ir aplinkos inžinerijos kolegijos Miškininkystės katedros doc. dr. Albinas Tebera.

Tai jau penktas iš dešimties Aplinkos ministerijos organizuojamų nemokamų nuotolinių mokymų ciklo užsiėmimas.

Mokymus rengia Kauno miškų ir aplinkos inžinerijos kolegija ir viešojo įstaiga „Lietuvos žemės ūkio konsultavimo tarnyba“. Norintieji juose dalyvauti turėtų užsiregistruoti.

Išsamesnės informacijos galima teirautis tel. (8 347) 44049, 8642 11894 arba el. paštu miskininkyste@lzukt.lt.

Parengta pagal informacinius pranešimus

Apie Nemuno deltos paukščius... kitas gamtos įdomybes 38-iose trumpuose leidiniuose

Rita NORVAIŠAITĖ

Gyvenate Nemuno deltoje? O gal planuojate ten vykti? Nemuno deltos regioninis parkas drauge su NVO „Baltijos aplinkos forumu“ siūlo šį vandenų kraštą pažinti leidžiantis į artimesnę pažintį su sparnuotaisiais deltos gyventojais bei unikaliomis teritorijomis. Štai pažinčiai pasirengti padės 38 trumpi leidiniai.

Gausiai iliustruotuose leidiniuose pateikiamos netikėtos, įdomios istorijos apie Nemuno deltos paukščius, unikalių jų gyvenimo būdą, išskiriamos geriausios vietos bei būdai šioms giesmininkams stebėti. Taip pat aprašomi įdomūs augalai, kiti pievų turtais, specifiniai šiam kraštui būdingi gamtos reiškiniai, pateikiama praktiškai pritaikoma informacija (pavyzdžiui, kaip kovoti su sodus siaubiančiais paukščiais; kokia yra Kaimo plėtos programos priemonių gamtosauginė prasmė ir pan.).

Leidinių tikslas – ne tik turistus, bet ir vietos žmones supažindinti su jų pievose gyvenančiais išskirtiniais paukščiais. Leidiniuose daug dėmesio skiriama spar-

nuočių ir ūkininkų santykiui – pateikiamos rekomendacijos, kaip ūkininkas gali saugoti konkretų paukštį, paaiškinama, kodėl nustatomi tam tikri gamtosauginiai apribojimai, stengiamasi parodyti ryšius tarp jų veiklos ir klestinčios gamtos. Tai – tarsi padėka tiems vietos žmonėms, kurie globoja sparnuotuosius savo kaimynus ir paskatinimas tiems, kurie apie tai iki šiol nesusimąstė ar nepasiryžo.

Ar žinai, ką leidinių autoriai vadiną retu nendrynų jautuku, bundančios gamtos pranašu, meilės būgneliu, kas yra aiškiai girdima, bet sunkiai pastebima bėgikė, kas žarsto

karoliukus, o kas yra ištikimas iki mirties? Perskaitys leidinius sužinosi.

Leidinius galima skaityti be parsisiųsti iš interneto, norint gauti spausdintas kopijas reikėtų užsukti į naująjį Nemuno deltos regioninio parko lankytojų centrą Rusnėje.

Leidiniai išleisti įgyvendinant projektą „Atvirų buveinių geros būklės palaikymo mechanizmų sukūrimas Nemuno deltos regioniniame parke“. Projektą iš dalies finansuoja Europos ekonominės erdvės programa. Leidinius rengė Jovita Stanionienė, Kristina Ketterienė, Žilvinas Česna, Robertas Kubilius ir Rita Norvaišaitė.

Nauji metalai – nauji lapai Jurbarko miškų urėdijoje

2017-01-02, pirmąją naujų metų darbo dieną, Jurbarko miškų urėdijai pradėjo vadovauti Edmundas MAČIEŽA, šioje urėdijoje dirbantis jau daugiau kaip du dešimtmečius.

46 metų naujasis urėdas yra kilęs nuo Rokiškio. Aukso medaliu baigęs vidurinę mokyklą, įstojo į tuometę Žemės ūkio akademiją. Ją baigė jau dirbdamas Jurbarko miškų urėdijos Jūravos girininkijoje. Jo darbinis krikštas buvo 1993 m. vėtra, išguldytusi 30 tūkstančių kietmetrių, o dar po dvejų metų – eglynus pagrauzusios kinivar-

pos. Jūravos girininkijoje Edmundas Mačieža dirbo 8 metus, o dar 15 metų – Jurbarko miškų urėdo pavaduotoju, vyriausiuoju miškininku.

Naujasis urėdas yra baigęs ir viešojo administravimo studijas – 2008 m. Kauno technologijos universitete įgijo viešojo administravimo magistro kvalifikacinį laipsnį.

Nors Edmundas Mačieža prisipažįsta esąs natūralaus ūkininkavimo mėgėjas, tačiau yra nusiteikęs urėdijoje didinti mažajai miško technikai skirtas investicijas.

Naujos lietuviškos jurginų veislės

Živilė JOKUBAUSKIENĖ
Kauno botanikos sodas

Atkelta iš 1 p.

Tarp jų – šešios naujos, oficialiai paskelbtos mokslinėje spaudoje ir vėliau įtrauktos į tarptautinį jurginų veislių registrą: 'Meška Slapukė', 'Tumė', 'Dalelytė', 'Giedrės Kasos', 'Orija' ir 'Fredos Lapė'. Visi šie jurginai išvesti VDU Kauno botanikos sodo Kolekcijų skyriaus vadovo dr. Arūno Balsevičiaus, 2011-2014 m. laikotarpiu. Selekcijos darbai pradėti Gamtos tyrimų ir ekologinio švietimo stotyje Marijampolėje, vėliau persikėlė į VDU Kauno botanikos sodą.

Pagal tarptautinio kultivuojamų augalų nomenklatūros kodekso reikalavimus, naujas jurginų veisles registruoja Ka-

Jos – oficialiame tarptautiniame registre

rališkoji sodininkystės draugija (The Royal Horticultural Society). Naujai oficialiai užregistruotoms veislėms išduodami tarptautinės registracijos sertifikatai ir veislės įtraukiamos į tarptautinį jurginų registrą (The International Dahlia Register). Šis registras sukurtas 1969 metais. 2017 metais pasirodys 26-asis šio registro priedas, į kurį bus įtrauktos bei aprašytos ir naujosios lietuviškos jurginų veislės.

„Pavadinimų suteikimą veislėms ir jų registraciją reglamentuoja Tarptautinis kultivuojamų augalų nomenklatūros kodeksas. Pagal jį, veislė turi būti paskelbta, o tuomet jau užregistruojama – kiekvienai kultūrai yra numatyti atskiri registracijos centrai, – apie

procedūras pasakoja A. Balsevičius, pabrėždamas, kad Lietuvos selekcininkai iki šiol menkai paisė tarptautinių veislių reglamentavimo procedūrų, todėl tinkamai užregistruotų jurginų veislių neturime – kaip ir neturime oficialaus valstybinio veislių registro.

Dėmesys – dekoratyvumui ir pritaikomumui

„Jurginų pritaikymą galima būtų skirstyti į tris pagrindines sritis: pavienių augalų ar vienodų jų grupių auginimas, žiedai skyrimui ir jurginų naudojimas mišriuose gėlynuose.

„Būtent pastarųjų jurginų – ažuřiškų, su kitomis gėlėmis derančių ir gėlynams formuoti tinkamų – labiausiai pasigendu,

– pasakoja A. Balsevičius, primindamas, kad kuriant naujas veisles didžiausias selekcininkų dėmesys tenka naujoms spalvinėms kombinacijoms ir gėlių morfologijai. – Atrinkdamas tolimesnei selekcijai augalus, žiūriu, kad jų žiedai atitiktų jurginų grupių kriterijus (iš viso skiriama 14 jurginų grupių). Aktualus žiedkočio tvirtumas – kad žiedai nebūtų nulinkę; įvertinamos spalvų kombinacijos, žydėjimo gausumas ir dekoratyvumas. Kiekvienas selekcininkas turi savo braižą, sakyčiau, kad man kuriant naujas veisles labai aktualus jų pritaikomumas gėlynuose“.

Net penkios iš šešių naujai sukurtų ir oficialiai įregistruotų veislių nurodomos kaip tinkamos mišrių gėlynų formavimui: tai ir 9 grupės pusiau kaktusiniai jurginai 'Tumė' bei 'Meška Slapukė', ir 10 grupės jurginas raudonai violetiniu žiedu 'Dalelytė', iki me-

tro aukščio išaugantis 11 grupės raudonžiedis jurginas 'Giedrės Kasos', ir 5 grupės jurginas 'Fredos Lapė'.

Paklaustas, kodėl selekcijos darbai pasirinko būtent jurginus, A. Balsevičius sako, kad aistra šioms gėlėms užsikrėtė kaupdamas jų kolekciją (vienu metu sudariusią per 1 000 veislių).

„Nors tinkamai pasodintus jurginus prižiūrėti nėra sunku, vis dėlto sakyčiau, kad jurginas – tokia kultūra, kurios negalima pernelyg mylėti: nors ligoms jurginai gan atsparūs, tačiau iškasti ir per žiemą saugomi kerai neretai supūva ar perdziūva, todėl juos reikia kruopščiai saugoti, kiekvienos veislės turėti ne mažiau šešis kerus“.

Pašnekovas pastebi, kad nors Lietuvoje jurginas pastaraisiais metais tampa vis populiarenis, tačiau vis dėlto meile jurginams mus gerokai lenkia latviai.

Nukelta į 12 p.